

II

NJEMAČKA DOKUMENTA

BR. 325

**ZAPOVIJEST KOMANDANTA PRVOG BATALJONA ČE-
TRNAESTOG SS BRDSKOG LOVAČKOG PUKA OD 26 JUNA
1944 GOD. ZA PRELAZ NA LIJEVU OBALU LIMA NA
SEKTORU BIJELOG POLJA¹**

I BAT. 14 SS BRD. LOVAC. PUKA

BAT. KOMANDNO MJESTO 26.VI.44

BAT. ZAPOVIJEST

za prelaz preko Lima i obrazovanje mostobrana
noću od 26/27.VI.44

- 1) **Neprijatelj** se povukao sjeverno, zapadno i jugozapadno od r. Lima i sa glavninom ponovo se utvrdio na dominirajućim visovima 6 km zapadno od Bijelog Polja. Isturene slabije snage primijećene su odmah zapadno od obale.²
- 2) Bat. bez komore prebaciće se 27.VI.44 počevši od 00.15 časova u više talasa preko Lima.

Napadna grupa A (ojač. 2 četa) kod Strojtenice

Napadna grupa B (ojač. 1 četa i Stab bat.) kod Rasova

Napadna grupa C (ojač. 3 četa) kod Loznice

Prelaz ima da se izvrši pomoću splavova izgrađenih od pionir, čete, odnosno gaženjem na pronadenim gazovima. Prilikom gaženja ljudstvo ima međusobno da se drži, plivači naprijed.

- 3) **Napadne grupe** ima da dostignu visove koje sam naredio (ranije usmeno) i to:

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg br. 7/1, k. 11.

² O rasporedu jedinica NOVJ i situaciji oko Bijelog Polja vidi u dok. br. 322.

Napadna grupa A: vis k. 701 (jedan vod očistiće selo Nedakusi), vis 0.5 km sjeverno-sjeveroistočno od k. 700.

Napadna grupa B: kad savlada neprijateljski otpor u južnom dijelu Nedakusa — k. 700 — skreneće na jug — Priostrelj — vis kod slova »B« od Banja Sela (0.5 km sjeverno-sjeverozapadno od k. 812).

Napadna grupa C: kad zauzme vjerovatan neprijateljski položaj na Brdu (1.5 km sjeveroistočno od Bijelog Polja) — skreneće na jugozapad — očistiće Bijelo Polje sa jednim vodom pod komandom SS potporučnika Lobe (ranije usmeno) — vis kod k. 922.

- 4) Prelaz bataljona preko Lima na naređenim mjestima prelaza osiguravaće po jedno mitraljesko odjeljenje 4 čete i 1 lovačka desetina dotične napadne grupe (ranije usmeno).
- 5) Naređene napadne ciljeve napadne grupe moraju bezuvjetno da dostignu do svanuća. Slabiji neprijateljski otpor mora brzo da se slomi.
- 6) Na dostignutim napadnim ciljevima trupa mora odmah da se ukopa i dobro maskira, kako bi sve eventualne protivnapade, u svakom slučaju mogla da odbije.
- 7) Napad pojedinih navedenih grupa potpomagaće sa k. 1006 Obrov artiljerija, magljenici i pt. oruđa.
- 8) **Veza:**
Napadne grupe po jednu radio stanicu.
- 9) **Svjetlosni znaci:**
bijelo = ovdje smo
crveno = u pravcu — neprijateljsko otporno gnijezdo
zeleno = pomjeranje vatre unaprijed.
- 10) Stalo mu je do toga da se prelaz preko Lima izvrši što brže i da se neprekidnim nastupanjem do 04.00 časova dostignu naređeni položaji.³

Rau

SS major i kmdt. bataljona

³ Zapovijest nije sprovedena uslijed jakog otpora jedinica NOVJ. Vidi dok. br. 326.

BR. 326

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG BATALJONA ČETRNAESTOG
SS BRDSKOG LOVAČKOG PUKA O BORBAMA BATA-
LJONA U PERIODU OD 11 DO 30 JUNA 1944 GODINE¹

I BATALJ. 14 SS BRD. LOV. PUKA *Stab batalj. 3.IX.44*

14 SS BRD. LOVAC. PUKU

Borbeni izvještaj o akcijama od 11-VI—1-IX-1944²

- 11.VI.44 U 13 časova bataljon je stigao motorizovanim maršom u Prijepolje.
Bataljon je smješten na prostoriji Kolovrata.
Bat. komandno mjesto Kolovrat (3 km jugozapadno od Prijepolja).
Vrijeme lijepo.
- 12.VI.44 Polazak bataljona u 16.00 časova:
3 četa odvojila se kod Mioske i stigla je u 20.30 časova na Svetu Goru, uhvatila je vezu sa II/14 bataljonom.
Štab i pionirski vod, pošto su savladali jak neprijateljski otpor stigli su u 22.00 časa na južnu ivicu Brajenovića. Jak neprijatelj sa mitraljezima i sred. bacačima nalazi se na Žitinu, k. 1045. Noću, pomoću precizne bacačke vatre, neprijatelj je odbačen i Zitin zauzet.
2 četa zauzela je noću Staro i Vukovo Brdo i u sva-nuće vratila se bataljonu.
Bataljonsko komandno mjesto Zitin.
Vrijeme: lijepo.
Jedinice: I bat. bez 1 čete, 2 pt. topa, 2 magljenika.
Sopstveni gubici: 4 ranjena, 1 nestao.
Neprijateljski gubici: izbrojano 20 mrtvih, ocijenje-no 30 ranjenih.
- 13.VI.44 Bataljon se zadržao do dolaska komandanta puka. U 13.00 časova polazak 1 i 2 čete preko Gračanice na visinsko zemljište Kruševo.
Neprijatelj se žilavo brani, ali je odbačen (mitralje-skom i puščanom vatrom). Bataljon je u 20.00 ča-sova u Kruševu. 3 četa ojačana sa 1 pt. topom i 2

¹ Original se nalazi u arhivi Vojnoistoriskog instituta pod reg. br. 10/1, k. 11.

² Dio izvještaja od 1 jula do 22 avgusta 1944 god. otštampan je u Osmoj knjizi III toma.

teška mitraljeza, potpomognuta uspješnom vatrom pt. oruđa, zauzela je u 19.00 časova Bojranski. U bliskoj borbi odbijeni su žestoki neprijateljski protivnapadi.

U toku noći bataljon je produžio nastupanje pravcem Šilježe Brdo—Strmoglavac. U 24.00 časa neprijateljski prepad na marševsku kolonu sa pravca Našćenice.

Bat. komandno mjesto Strmoglavac.

Vrijeme: lijepo.

Jedinice: I bat. 2 pt. topa, 2 magljenika.

14.VI.44 Neprijatelj se povukao prema zapadu na Zečiju Glavu; bat. drži posjednuto visinsko zemljište Kruševo. U 14.00 časova nastupa 2 i 3 četa na Zečiju Glavu. U 19.00 časova savladan je žilav neprijateljski otpor 1 zauzet je vis k.1245,

2 i 3 četa raspoređene su na visu k.1245.

Bat. komandno mjesto Krtoša.

Vrijeme: lijepo.

1 četa sa zadatkom da zauzme Radoviće (4 km jugozapadno od Bukovika) poslije žestoke borbe otstupila je kod Kotline ispred jačeg neprijatelja.

2 i 3 četa odbile su noću žestoke protivnapade nadmoćnijeg neprijatelja.

Jedinice: kao i prošlog dana.

Utrošak municije: 1500 puščanih metaka

12000 mitralj. —,—

600 metaka mašin. pištolja

70 —,— lakih bacača

70 —,— srednj. bacača

100 —,— pt. oruđa

95 —,— bacača plamena

200 puščanih bombi

130 signalnih metaka

Sopstveni gubici: 4 mrtva, 11 ranjenih, 3 ital. dobrovoljca nestala, 3 konja uginula, 1 ranjen.

Neprijatelj, gubici: izbrojano 37 mrtvih, izbrojan 41 ranjenik, ocijenjeno 62 ranjena.

Plijen: 4 puške (uništene).

Gubitak: 7 sanduka bacačke municije.

15.VI.44 Jake neprijateljske snage nalaze se na prostoriji Jablanovca. Bataljon će napasti ove neprijateljske snage sa linije Zečija Glava—Rakovac.

1 četa: sa Rakovca — k.1093 — Nikolići.

Štab i pionirski vod Krtoša — Bačulovina.
2 i 3 četa: Zečija Glava — Mataruge — Jablanovac — Jagnjilo.

U 16.00 časova bataljon je stigao na naredene napadne ciljeve, bez naročitih događaja.

Oko 19 časova 2 četa na Jablanovcu, 3 četa na Jagnjilu napadnuta je od jakih neprijateljskih snaga. Ove čete, odmah po padu mraka, povukle su se do bataljona na k.1093. Tu je uhvaćena veza sa 11/14 bataljonom.

Neprijatelj jako pritiskuje sa Jablanovca — Zand, st. i Krtoša. Neprijatelj maršuje sa jakim snagama preko pravca Nikolići — Javorje prema jugoistoku. Bat. komandno mjesto na k.1093.

Vrijeme: kiša.

Jedinice: kao prošlog dana.

Utrošak municije: 1200 puščanih metaka
12000 mitraljes. —,—
600 metaka mašin. pištolja
40 —,— lakih bacača
100 —,— sred. bacača
30 —,— pt. oruđa
160 puščanih bombi
50 ručnih bombi

Sopstveni gubici: 4 mrtva, 8 ranjenih.

Neprijateljski gubici: izbrojano 23 mrtvih i ocijenjeno 30 ranjenih

Gubitak u materijalu: 1 laki bacač M.42, 6 sanduka municije, 2 puške, 3 rezervne cijevi.

16.VI.44 Prema naređenju bataljon se povukao u 03.00 časa sa k.1093 na pukovsko komandno mjesto k.1043, gdje je primio naređenje da nastupa na Skokuće; u 17.00 časova uhvatila je 2 četa na Skokućama vezu sa 5 četom.

U 16.30 časova puk je naredio da se bataljon prikupi kod Kolovrata i da se tamo smjesti u ranijem bivaku.

Bat. komandno mjesto Kolovrat.

Vrijeme: lijepo.

Jedinice: kao prošlog dana.

17.VI.44 U 03.00 časa prebačen je bataljon motorizovanim maršem preko Prijepolja — Sjenice u Raždaginju. Bat. komandno mjesto Raždaginja.

Vrijeme: lijepo.

Jedinice: 1 bat. 3 pt. topa, 1 magljenik.

- 18.VI.44 U 16.00 časova krenuo je bataljon sa Raždaginje u dvije marševske kolone:
1 marševska kolona: Žilavo Brdo — zapadna ivica Buđevo — Stališar k.1213 — k.1168 — Uglo.
2 marševska kolona: Dobra Voda — Buđevo — put prema jugu — Uglo.
Dolazak u Uglo u 22.00 časa.
Vrijeme: lijepo.
Jedinice: kao prošlog dana.
- 19.VI.44 U 02.00 časa polazak bataljona iz Uгла sa *zadatkom da kod Bijelog Polja obrazuje mostobran preko Lima.*
U 11.10 dostigla je desna napadna grupa (ojačana 2 četa) Stublo. Dalji napad prema istoku zaustavljen je, pošto je Kurilo k.1315 bilo jako posjednuto od neprijatelja.
3 četa, pošto je savladala jak neprijateljski otpor, dostigla je Šipovice i k.1193.
1 četa dostigla je u 13.00 časova Ivanje bez dodira sa neprijateljem.
Bataljon je u 13.30 časova stigao na liniju Kurilo — Mušino Br. — Ivanje, pred Zminjacem. Napad je zaustavljen uslijed jake neprijateljske vatre (mitraljeske i sred. bacača).
Bat. komandno mjesto na k.1093.
Vrijeme: kiša.
Jedinice: kao prošlog dana.
Sopstveni gubici: . . .
Neprijateljski gubici: ocijenjeno 30 mrtvih.
- 20.VI.44 U 10.00 časova 3 četa izvršila je juriš na Kurilo i zauzela k.1345.
1 četa napala Mušino Br. i tom prilikom ranjen je poručnik SS Šicenhofner.
Bataljon nastupa preko Mušinog Br. na Zminjac. Poslije kraće vatrene borbe sa jedncm italijanskom neprijateljskom jedinicom zauzeto je Dubovo. Neprijatelj je otstupio prema zapadu.
Bat. komandno mjesto Dubovo.
Vrijeme: lijepo.
Jedinice: kao prošlog dana.
Utrošak municije: 6000 mitralj. metaka
1000 puščanih metaka
300 metaka mašin. pištolja
40 —,,— lakih bacača
35 —,,— sred. bacača
20 —,,— magljenika
30 —,,— pt. oruđa

Sopstveni gubici: 8 ranjenih.

Neprijateljskih gubitaka: Izbrojano 12 mrtvih, ocijenjeno 30, 1 zarobljen.

Flijen: 1 laki mitraljez italijanski, 4 puške.

21.VI.44 U 16.00 časova neprijatelj je napao iz pravca Kaminije bataljon (bez 2 čete) na Dubovu. Napad je odbijen koncentričnom vatrom pt. oruđa, magljenika i teških mitraljeza.

U 17.00 časova stigao je komandant puka i bataljon je otpočeo napad prema zapadu.

Čelni vod Nobla poslije kraće borbe zauzeo je k. 809;

1 četa sa dijelovima 3 čete odbacila je neprijatelja u bliskoj noćnoj borbi sa Krstača;

3 i 1 četa jurišem zauzimaju od neprijatelja jako posjednuti strmi vis k.981 Gradinu.

Bat. komandno mjesto na k.981.

Vrijeme: lijepo.

Jedinice: kao prošlog dana.

Utrošak municije: 7300 mitralj. metaka

200 metaka mašin. pištolja

120 puščanih bombi

30 metaka sred. bacača

40 —,— p. oruđa

30 signalnih metaka

Sopstveni gubici: 1 ranjen.

Neprijatelj, gubici: izbrojano 9 mrtvih, ocijenjeno 15 ranjenih, 1 zarobljen.

22.VI.44 11.00 časova otpočelo nastupanje sa k. 981 prema zapadu.

3 četa do noći jurišem je zauzela tri visa koji leže između k.981 — k.1006.'

Bataljon je prodro do na 1 km ispred Obrova k.1006.

1 četa, koja je imala u desno kao zastor na k.812 jedan vod pod komandom SS poručnika Adama, odbila je neprijateljski bočni napad.

U 20.30 izvršen raspored na polaznom položaju za noćni napad na k.1006. Bataljon je raspoređen u 3 napadne grupe:

1 četa pod komandom SS potporučnika Beneša, radi obuhvata desno,

2 četa i štab, frontalno,

3 četa, lijevo.

Pionirski vod ostaje radi zastora na visovima između k.1006 — 981 Odrin.

1 četa, uslijed neprohodnog grmlja i opasnosti da bude opkoljena, povukla se na polazne položaje i odatle do pukovskog komandnog mjesta.

2 i 3 četa i štab jurišaju na k.1006 i odbacuju sa visa neprijatelja, koji se žilavo branio, i odbijaju u toku noći 3 žestoka protivnapada.

U 24.00 časa odbačen je sa Odrina pionirski vod, koji je otstupio do pukovskog komandnog mjesta (vis k.981).

Ovaj od nas preduzet noćni napad potpuno je iznenadio neprijatelja i izazvao kod njega veliku pometnju jer je, prema vođenim dnevnicima, u isto vrijeme trebalo da pođe da uništi »zaokružene Nijemce«.

Do svanuća *neprijatelj se povukao sa ovostrane obale Lima*, porušivši most kod *Bijelog Polja*, čvrsto posjevši onostrano visinsko zemljište.

Bat. komandno mjesto Obrov k.1006.

Vrijeme: promjenljivo.

Utrošak municije: 1600 puščanih metaka
4500 mitralj. —,,—
350 metaka mašin. pištolja
40 —,,— lak. bacača
50 —,,— sred. bacača
65 puščanih bombi
100 ručnih bombi
' 32 metka magljenika
55 —,,— pt. oruđa

Sopstveni gubici: 2 mrtva, među njima SS potporučnik de la Chane, 22 ranjena.

Neprijatelj, gubici: izbrojano 34 mrtva, izbrojano 100 ranjenih (iskaz stanovništva).

Plijen: 3 laka mitralj. (engleska), 4 puške, municija. Gubitak u materijalu: 1 laki mitralj. M 42 izgubljen,

1 laki mitralj. M 42 uništen.

23.VI.44 Bataljon posjeda položaj na i oko k. 1006. Neprijatelj tuče pt. oruđima, bez uspjeha, k. 1006. Izviđanjem da li je neprijatelj posjeo Bijelo Polje ustanovljeno je da je neprijatelj posjeo na onostranoj obali sa bunkerima dobro izgrađeni položaj i da svaki naš pokret tuče mitraljeskom i pt. vatrom.

Bat. komandno mjesto Obrov 1006.

Vrijeme: promjenljivo.

Jedinice: kao prošlog dana.

Utrošak municije: 4500 mitralj. metaka
 1400 puščanih —,,—
 195 puščanih bombi
 95 metaka lakih bacača
 124 —,,— **sred.** bacača
 40 —,,— magljenika
 45 —,,— pt. oruđa
 132 ručne bombe
 40 signalnih metaka

Sopstveni gubici: 6 mrtvih, 28 ranjenih.

Neprijatelj, gubici: izbrojano 31 mrtav, ocijenjeno 60 ranjenih.

- 24.VI.44 Komandant puka stigao je u bat. komandno mjesto na k. 1006 da bi dao bataljonu uputstva za obrazovanje mostobrana. Upućene su patrole da izvide prelaze preko rijeke:
 2 četa ustanovila je zgodne prelaze kod Rasova, Strojtenice i Negnjeva. Na drugoj obali primijećeni su neprijateljski mitraljezi i pojedini strijelci u žitu, i živo patroliranje duž drumu.
 Bat. komandno mjesto Obrov k. 1006.
Vrijeme: kiša.
Jedinice: kao i prošlog dana.
- 25.VI. Izviđanje da bi se ustanovili najprikladniji prilazi Limu radi noćnog prelaza.
Neprijateljska artiljerija tuče poslije podne k.1006, ali bez uspjeha.
 Bat. komandne mjesto Obrov k. 1006.
Vrijeme: lijepo.
- 26.VI.44 3./7 četi potčinjeni pioniri grade splavove radi prebacivanja bataljona.
 A. Napadna grupa (ojač. 2 četa) kod Strojtenice;
 B. —,,— („ 1 četa i štab) kod Rasova;
 C. —,,— („ 3 četa) kod Loznice.
 Izgrađeni splavovi pokazali su se obzirom na brzi tok i mrak kao nepodesni¹⁵.
 Nije uspjelo više pokušaja prelaza preko rijeke uslijed smetnji i uporne neprijateljske odbrane. Naročito kod Rasova i Strojtenice neprijatelj se utvrdio sa mitraljezima na samoj drugoj obali.
 U svanuće bataljon se povukao na k. 1006.
Jedinice: I bat. 3 pt. oruđa, 1 magljenik, 3/7 pionir.
Sopstveni gubici: 1 mrtav, 5 ranjenih.

³ O pokušaju prelaza rijeke Lima vidi zapovijest komandanta Prvog bataljona 14 SS puka, dok. br. 325.

Utrošak municije: 1400 mitralj. metaka
 100 puščanih —,—
 10 puščanih bombi
 16 pt. metaka
 20 sred. bacača

- 27.VI.44 U 19.00 časova upućena je izviđačka patrola 1 čete sa k. 1006 preko Rastoka — Boljanina duž visinskog grebena na Rasovo u cilju izviđanja da li se je neprijatelj prebacio ili da li izviđa mjesta prelaza. U 22.00 časa upućena je 3 četa na Pripčiče, k. 755, radi čišćenja šume, vratila se u svanuće bez naročitih događaja.

Bat. komandno mjesto Obrov k. 1006.

Vrijeme: lijepo.

Jedinice: kao prošlog dana.

- 28.VI.44 Ojačani vod 2 čete u 13.00 časova nalazi se više Rasova radi osiguranja desnog boka bataljona i radi sprečavanja eventualnog neprijateljskog pokušaja prelaza.

Bat. komandno mjesto Obrov k. 1006.

Vrijeme: lijepo.

- 29.VI.44 Vod 2 čete i dalje je ostao više Rasova i 'tuče vatrom iz mitraljeza i srednjih bacača neprijateljske pokrete u Nedakusima. Izviđačka patrola upućena je noću 30.VI. na Pripčiče — k. 981 — Odrin, vratila se bez naročitih događaja.

Jedinice: kao prošlog dana.

Vrijeme: lijepo.

- 30.VI.44 Bataljon je na k. 1006 bez naročitih događaja. U 17.00 časova prelazak bataljona na novu prostorijsku pravcima: k. 981 — Dubovo — Radulić.

Bat. komandno mjesto Radulić.

Vrijeme: lijepo.

Jedinice: kao prošlog dana.

Utrošak municije: 1200 puščanih metaka
 12000 mitraljes. —,—
 600 metaka za mašin. pištolje
 40 —,— za lake bacače
 100 —,— za sred. bacače